

CZU 347.23:343.1

<https://doi.org/10.52507/2345-1106.2026-1.04>

**ANALIZA REGLEMENTĂRILOR JURIDICE NAȚIONALE ȘI INTERNAȚIONALE PRIVIND
MĂSURILE DE PROTECȚIE A PROPRIETĂȚII ÎN PROCESUL PENAL**

CUCIURCĂ Angela,

doctor în drept, conferențiar universitar,
Universitatea Tehnică din Moldova

E-mail: angelacucurca3@gmail.com

<https://orcid.org/0009-0005-5202-9467>

ZAHARIA Virginia,

doctor în drept, conferențiar universitar,
Universitatea de Stat din Moldova,

Universitatea Cooperatist-Comercială din Moldova,

E-mail: virginica.zaharia@yahoo.com;

<https://orcid.org/0000-0002-4822-026X>

REZUMAT

Studiul efectuat este unul actual, fiind determinat de faptul că protecția dreptului de proprietate, reprezintă unul din obiectivele primordiale ale unui stat de drept, după cum tinde să devină Republica Moldova. Această protecție, are scopul să asigure crearea unui cadru juridic favorabil exercitării drepturilor și libertăților fundamentale ale omului. Din acest motiv, în cadrul procesului penal, au fost instituite și reglementate un șir de instituții care au scopul de a asigura protecția procesual penală a dreptului de proprietate.

De asemenea, importanța protecției proprietății este reflectată și prin abordarea problemei date de legislația europeană și jurisprudența Curții Europene a Drepturilor Omului, care a dus la stabilirea concretă a obligațiilor pozitive ale

autorităților naționale, în vederea asigurării dreptului de proprietate a persoanei în cadrul unui proces penal. Din acest motiv, în scopul creării și menținerii unui cadru legal necesar pentru un stat de drept, care este în stare să asigure exercitarea drepturilor fundamentale într-o societate modernă - printre care este dreptul de proprietate, analiza gradului și metodelor de protecție a acestuia în cadrul procesului penal, precum și depistarea unor lacune în acest domeniu, este în mod cert necesară.

Importanța studiului constă în realizarea unei interpretări a legislației naționale și internaționale privind măsurile de protecție a proprietății în procesul penal pentru soluționarea mai multor probleme condiționate de lacunele întâlnite în reglementările naționale din domeniu.

Valoarea aplicativă a studiului constă în utilizarea concluziilor și recomandărilor etalate în articol, în special: la aplicarea recomandărilor pentru practica de urmărire penală și cea judiciară în contextul soluționării unor probleme de interpretare ce rezultă din conținutul vag și imprecis al textului de lege prevăzut la art. 201, 203-210/1 CPP RM, prin aceasta facilitând actul de înfăptuire a justiției.

Cuvinte-cheie: măsuri de protecție, sistem legislativ, măsuri asiguratorii, prejudiciu cauzat, utilitate publică, expropriere, măsuri de constrângere, directive europene, sechestrul asigurator, proprietate, vector european, societate civilă, tendință de globalizare.

ANALYSIS OF NATIONAL AND INTERNATIONAL LEGAL REGULATIONS ON PROPERTY PROTECTION MEASURES IN CRIMINAL PROCEEDINGS

CUCIURCĂ Angela,

PhD in Law, Associate Professor

Technical University of Moldova

E-mail: angelacuciurca3@gmail.com

<https://orcid.org/0009-0005-5202-9467>

ZAHARIA Virginia,

PhD,

Trade Co-operative University of Moldova,

Moldova State University,

E-mail: virginica.zaharia@yahoo.com

<https://orcid.org/0000-0002-4822-026X>

SUMMARY

The study conducted is a current one, being determined by the fact that the protection of property rights represents one of the primary objectives of a state governed by law, as the Republic of Moldova tends to become. This protection aims to ensure the creation of a legal framework favorable to the exercise of fundamental human rights and freedoms. For this reason, within the criminal process, a number of institutions have been established and regulated that aim to ensure the criminal procedural protection of property rights.

Also, the importance of property protection is also reflected by the approach to the problem given by European legislation and the jurisprudence of the European Court of Human Rights, which led to the concrete establishment of the positive obligations of national authorities, in order to ensure the right to property of the person within a criminal process. For this reason, in order to create and maintain a legal framework necessary for a state of law, which is able to ensure the exercise of fundamental rights in a modern society - among which is the right to property, the analysis of the degree and methods of its protection in the criminal process, as well as the detection of gaps in this area, is certainly necessary.

The importance of the study consists in the interpretation of national and international legislation on property protection measures in the criminal process in order to solve several problems caused by the gaps encountered in the national regulations in the field.

The applicative value of the study consists in the use of the conclusions and recommendations set out in the article, in particular: in the application of the recommendations for criminal prosecution and judicial practice in the context of solving problems of interpretation resulting from the vague and imprecise content of the legal text provided for in art. 201, 203-210/1 CPP RM, thereby facilitating the act of administering justice.

Key words: protection measures, legislative system, insurance measures, damage caused, public utility, expropriation, coercive measures, European directives, insurance sextest, property, European vector, civil society, globalization trend.

Introducere. Actualitatea și importanța temei studiate rezultă din necesitatea efectuării unei cercetări ample a reglementărilor naționale și internaționale privind măsurile de protecție a proprietății în procesul penal. Importanța temei rezidă din faptul că dreptul de proprietate și necesitatea de protecție a acestuia, a fost și rămâne un element indispensabil în contextul dezvoltării economice, extinderii relațiilor de schimb și respectiv

este unul din pilonii de bază ce impulsionează evoluția societății umane în contextul parcurgerii etapelor istorice de existență. Necesitatea crescândă a protecției dreptului de proprietate, e determinată de faptul că, o dată cu dezvoltarea social-economico-juridică a avut loc o permanentă schimbarea legislativă în domeniul reglementării civile, penale și administrative a dreptului de proprietate. În același sens, legislația națională, din

momentul în care statul nostru și-a obținut independența și până la ora actuală, este într-o continuă evoluție și armonizare în vederea creării unui cadru legal eficient, în corespundere cu necesitățile raporturilor juridice din cadrul intern, dar cu o armonizare la un nivel maxim posibil cu cerințele și reglementările internaționale prevăzute de tratele, convențiile și acordurile la care statul nostru a aderat și și-a asumat obligația să își racordeze legislația națională cu cea internațională.

De asemenea, importanța protecției proprietății este reflectată și prin abordarea problemei date de legislația europeană și jurisprudența Curții Europene a Drepturilor Omului, care a dus la stabilirea concretă a obligațiilor pozitive ale autorităților naționale, în vederea asigurării dreptului de proprietate a persoanei în cadrul unui proces penal.

Materiale și metode. Cercetarea realizată s-a axat pe materiale documentare constituite dintr-o combinație de surse normative, doctrinare și analitice, selectate în scopul examinării aprofundate a reglementării juridice naționale și internaționale privind măsurile de protecție a proprietății în procesul penal.

Procesul de documentare s-a realizat pe analiza actelor internaționale la care Republica Moldova este parte, în special Convenția Europeană a Drepturilor Omului, Declarația Universală a Drepturilor Omului, Pactului Internațional cu privire la drepturile civile și politice, Convenția internațională a Organizațiilor Națiunilor Unite privind eliminarea tuturor formelor de discriminare rasială, Carta Drepturilor Fundamentale a Uniunii Europene, ș.a.

Studiul realizat a fost materializat aplicându-se metoda construcției abstracte, a interpretării logice a normelor de drept, metoda comparării, precum și metoda analitică. Combinarea acestor metode oferă o perspectivă în elaborarea unui instrumentariu juridic prompt și necesar de identificare a deficiențelor ce caracterizează reglementările referitoare la măsurile de protecție a proprietății în procesul penal și formularea soluțiilor în vederea aplicării legii procesual penale în conformitate cu principiul legalității, precum și eliminării lacunelor existente în legea procesual penală națională, fapt ce ar permite asigurarea consecvenței normelor juridico-penale.

Rezultate și discuții. Proprietatea a fost și a rămas una din valorile sociale esențiale pentru om în cadrul societății civile, fapt ce a determinat includerea a diverse reglementări în primele norme de drept naționale și internaționale, pentru a proteja dreptul de proprietate de abuzurile de orice formă ce pot apărea atât din partea altor persoane, cât și din partea statului și a organelor sale abilitate. În acest sens, pe lângă Convenția Europeană a Drepturilor Omului, s-a pus accentul pe protecția dreptului de proprietate și în alte acte normative naționale și internaționale [14, p. 209]. Astfel, luându-se în considerație tendința actuală de globalizare, toate aceste acte normative care vor fi expuse, denotă aspecte comune de reglementare a protecției dreptului de proprietate [13, p. 125].

Un impact esențial asupra sistemului legislativ mondial a avut cel de-al Doilea Război Mondial, la finisarea căruia omenirea s-a orientat spre consolidarea

unui sistem internațional de drept care pune în prim plan persoana și drepturile sale fundamentale, pentru a se evita repetarea ororilor și nelegiuirilor care au fost comise până atunci în întreaga lume [18, p. 371]. În acest scop, a fost adoptată de către Organizația Națiunilor Unite la 10 decembrie 1948 Declarația Universală a Drepturilor Omului, în care au fost incluse toate drepturile fundamentale ale omului, în rândul cărora a fost introdus și dreptul de proprietate. Astfel, în art. 17 a Declarației prevede că „*Orice persoană are dreptul la proprietate, atât singură, cât și în asociație cu alții. Nimeni nu poate fi lipsit în mod arbitrar de proprietatea sa*” [1]. Acest act internațional, a fost semnat de majoritatea statelor lumii și a stat la baza modelării ulterioare a tuturor sistemelor de drept și a tratatelor internaționale care au fost adoptate ulterior. Republica Moldova a aderat la această Declarație înainte să îi fie proclamată independența sa în 1991. Impactul acesteia se resimte în legislația care a fost adoptată ulterior de către țânărul nostru stat. În același sens, au fost incluse prevederi în art. 47 al Pactului Internațional cu privire la drepturile civile și politice [2], care prevede că „*nici o dispoziție a sa nu poate fi interpretată ca aducând atingere dreptului inerent al tuturor popoarelor de a beneficia și de a folosi pe deplin și în mod liber bogățiile și resursele naturale*”. La fel și în Convenția internațională a Organizațiilor Națiunilor Unite privind eliminarea tuturor formelor de discriminare rasială [3], prevede în art. 5, lit. d) pct. V că: „*statele părți se angajează să interzică și să elimine discriminarea rasială sub toate formele și să garanteze dreptul fiecăruia la egalitate în fața legii fără deosebire de rasă, culoare, origine națională sau etnică, în folosința dreptului de proprietate al oricărei persoane, atât singură cât și în asociere.*”

Prevederi în scopul protecției dreptului de proprietate au fost incluse și în Carta Drepturilor Fundamentale a Uniunii Europene [4], care denotă și vectorul actual, spre care se orientează Republica Moldova, demarând astfel numeroase reforme legislative, pentru a armoniza legislația națională cu prevederile Cărții respective, și a directivelor europene emise în acest sens [17, p. 232]. Astfel, art.17 al Cărții Drepturilor Fundamentale a Uniunii Europene are următorul conținut: „*Orice persoană are dreptul de a deține în proprietate, de a folosi, de a dispune și de a lăsa moștenire bunurile pe care le-a dobândit în mod legal. Nimeni nu poate fi lipsit de bunurile sale decât pentru o cauză de utilitate publică, în cazurile și condițiile prevăzute de lege și în schimbul unei despăgubiri juste acordate în timp util pentru pierderea pe care a suferit-o. Folosința bunurilor poate fi reglementată prin limitele impuse de interesul general. Proprietatea intelectuală este protejată*”. Scopul adoptării acestui document internațional, a fost de a consolida drepturile fundamentale aplicabile la nivelul Uniunii Europene într-o carte, pentru a li se oferi o mai mare vizibilitate. Șefii de stat/de guvern au dorit să includă în această carte principiile generale stabilite de Convenția Europeană a Drepturilor Omului din 1950 și pe cele care derivă din tradițiile constituționale a statelor membre [4]. Prin includerea unor reglementări asemănătoare în tratele și convențiile internaționale, evidențiem încă o dată vectorul comun de orientare a

statelor lumii în vederea umanizării cadrelor legislative naționale și internaționale.

Legiuitorul național, odată cu declararea independenței Republicii Moldova și schimbarea orientării social, politice și economice a țării către un parcurs democratic, prin aderarea la numeroasele tratate internaționale, ratificarea și respectarea acestora, a dus la includerea unor prevederi asemănătoare și în cadrul normativ național [15, p. 316]. În acest sens, în Constituția Republicii Moldova [5], art. 46 prevede că: *„Dreptul la proprietate privată, precum și creanțele asupra statului sunt garantate. Nimeni nu poate fi expropriat decât pentru o cauză de utilitate publică, stabilită potrivit legii, cu dreaptă și prealabilă despăgubire. Averele dobândite licit nu poate fi confiscată. Caracterul licit al dobândirii se prezumă. Bunurile destinate, folosite sau rezultate din infracțiuni sau contravenții pot fi confiscate numai în condițiile legii.”* Fiind legea supremă a țării, Constituția instituie normele ce garantează protecția proprietății, dar nu îi oferă un statut de drept absolut dreptului de proprietate și lasă statului o marjă de acțiune și implicare în exercitarea proprietății, prin imixtiunea în acest drept din momentul în care intervine o cauză de utilitate publică sau când o avere a fost dobândită prin infracțiune. Aspecte ce sunt specificate și în actele internaționale anterior menționate [5].

În același context, se evidențiază faptul că acest art. 46 din Constituție reglementează numai protecția proprietății private, de legiuitor fiind incluse prevederi separate ce țin să asigure protecția și a proprietății publice în art. 127 alin. 3), 4) a Constituției, care prevăd că: *„Proprietatea publică aparține statului sau unităților administrativ-teritoriale. Bogațiile de orice natură ale subsolului, spațiul aerian, apele și pădurile folosite în interes public, resursele naturale ale zonei economice și ale platoului continental, căile de comunicație, precum și alte bunuri stabilite de lege, fac obiectul exclusiv al proprietății publice”*. Includerea acestor prevederi în legea supremă a statului, denotă importanța și inviolabilitatea dreptului de proprietate, indiferent de faptul dacă aceasta este privată sau publică [5].

De asemenea, dreptul de proprietate fiind un drept civil prin natura sa, i se acordă un rol prioritar în CC RM, acesta fiind principalul drept real care e reglementat în cartea a doua a codului intitulată „Drepturile reale”. În acest sens, reglementările din Codul Civil garantează inviolabilitatea dreptului de proprietate și anume prin art. 501 e statuat că *„Proprietatea este, în condițiile legii, inviolabilă. Dreptul de proprietate este garantat. Nimeni nu poate fi silit a ceda proprietatea sa, afară numai pentru cauză de utilitate publică pentru o dreaptă și prealabilă despăgubire. Exproprierea se efectuează în condițiile legii”* [7]. Astfel, observăm și în cadrul acestor prevederi, cele trei principii desfășurate la nivel internațional în privința protecției dreptului de proprietate care sunt respectate de legiuitorul național și anume facem referire la regula de bază că proprietatea este inviolabilă și se respectă tuturor persoanelor fizice sau juridice și o persoană poate fi expropriată numai pentru o cauză de utilitate publică cu o despăgubire echitabilă și în condițiile legii [16, p. 311]. În același

timp, observăm că nu este oferită o definiție a dreptului de proprietate, pentru a se crea o imagine mai clară cu privire la natura acestui drept, în art. 500 alin. (1) a CC RM, fiind specificate doar atributele dreptului de proprietate, *„Proprietarul are drept de posesiune, de folosință și de dispoziție asupra bunului”* [7].

O definiție în acest sens o putem evidenția din prevederile Hotărârii Curții Constituționale a Republicii Moldova nr. 110 în 25.01.1996, cu modificările operate prin Hotărârea nr. 183 din 21.02.1996, care definește dreptul de proprietate ca fiind dreptul de proprietate a persoanelor fizice, juridice, al statului și al unităților administrativ-teritoriale asupra unor bunuri mobile sau imobile, exercitând asupra lor atributele dreptului de proprietate (posesiunea, folosința și dispoziția) în mod exclusiv, perpetuu, prin putere proprie și în interes propriu, în condițiile legii [11].

Aspecte asemănătoare sunt redată și în CC român care în art. 555 prevede că *„Proprietatea privată este dreptul titularului de a posedea, folosi și dispune de un bun în mod exclusiv, absolut și perpetuu, în limitele stabilite de lege.”* [8] Iar, Codul Civil francez în art. 544 prevede *„Proprietatea este dreptul persoanei de a se bucura și a dispune de lucruri în modul cel mai absolut, cu condiția ca acestea să nu fie folosite într-un mod interzis de legi sau regulamente”* [9]. Observăm astfel că prevederile Codurilor Civile din Republica Moldova, România și Franța sunt asemănătoare și prin esența lor denotă importanța acestui drept civil pentru individ în particular și societate în general.

Astfel, în ansamblul relațiilor sociale, relațiile de proprietate constituie unul din cele mai importante elemente, fiind baza tuturor relațiilor de producție și liber schimb, din acest motiv protecția acestora fiind o necesitate stringentă în cadrul fiecărui stat. Indiferent de forma ei, proprietatea îndeplinește și o funcție socială ceea ce implică limite ale exercitării ei, impuse de eficacitatea sa economică, finalitățile sale morale și exigențele interesului general, limite ce sunt cuprinse în prevederi legale de natură civilă sau administrativă [12, p. 132].

În contextul art.1 al protocolului nr.1, de CPP RM sunt prevăzute măsurile procesuale care au drept urmare limitarea dreptului de proprietate, la art.197, fiind denumite „alte măsuri procesuale de constrângere”. Astfel, în art.197 alin. 1) din CPP RM sunt prevăzute următoarele măsuri procesuale de constrângere care limitează dreptul de proprietate: în scopul asigurării ordinii stabilite de prezentul cod privind urmărirea penală, judecarea cauzei și executarea sentinței, organul de urmărire penală, procurorul, judecătorul de instrucție sau instanța, conform competenței, sunt în drept să aplice față de bănuit, învinuit, inculpat alte măsuri procesuale de constrângere, cum ar fi:

- măsuri asiguratorii în vederea reparării prejudiciului cauzat de infracțiune;
- măsuri asiguratorii în vederea garantării executării pedepsei amenzii.

Se observă astfel, că măsurile procesuale care limitează dreptul de proprietate sunt denumite măsuri asiguratorii, în care se includ:

- Amenda judiciară (art.201);

- Măsuri asiguratorii pentru repararea prejudiciului, pentru eventuala confiscare specială

sau confiscare extinsă a bunurilor și pentru garantarea executării pedepsei amenzii- confiscarea specială a bunurilor (art.202);

- Sechestrul asigurator (art.203);

În acest fel, legiuitorul a inclus aceste tipuri de măsuri de constrângere, care pot limita dreptul de proprietate a titularului, fiind acele prevederi legislative exprese, clare și previzibile cerute în contextul art. 1 al Protocolului adițional nr.1, pentru a permite o limitare a dreptului de proprietate în condițiile legii, în vederea satisfacerii unui interes public. Prezența acestor măsuri este justificată de faptul că, până la soluționarea cauzei penale și rămânării definitive a sentinței prin care este admisă acțiunea civilă, reparatorie, sau este pronunțată pedeapsa amenzii, inculpatul sau partea civilmente responsabilă ar putea lua măsuri de înstrăinare a bunurilor, astfel încât executarea hotărârii să devină imposibilă [6].

Limitarea dreptului de proprietate a unor participanți la procesul penal, garantează astfel îndeplinirea obligațiilor ce țin de dreptul lor de proprietate în legătură cu soluționarea problemelor patrimoniale în cadrul procesului penal. Aceste măsuri, fie oferă garanții de executare a sentinței penale, fie contribuie la asigurarea derulării normale a activității procesuale, prin efectuarea corespunzătoare de către subiecții procesuali a îndatoririlor ce le revin potrivit legii.

Pentru aplicarea acestor măsuri asiguratorii este necesară întrunirea unor condiții, și anume:

- prezența unei infracțiuni, în rezultatul căreia au survenit daune materiale;

- existența unui proces penal, declanșat în condițiile legislației procesual-penale;

- punerea sub învinuire a persoanei care a săvârșit infracțiunea;

- existența bunurilor persoanelor învinuite/inculpate, etc. față de care sunt aplicate măsuri de constrângere [20, p. 228].

Măsurile de constrângere aplicate în scopul reparării prejudiciului se pot aplica față de persoana care este recunoscută într-un proces penal în calitate de bănuț, învinuit, inculpat, partea civilmente responsabilă. Această cerință a legislației, are o importanță indiscutabilă în vederea protecției drepturilor patrimoniale ale persoanelor implicate în procesul de aplicare a acestor măsuri procesuale de constrângere, întrucât ea limitează posibilitatea persoanelor imputernicite de a aplica măsurile date de a comite abuzuri nejustificate în privința averii titularului, în privința căruia se aplică o măsură procesuală de constrângere. Astfel, organele competente, în atribuțiile cărora intră și dreptul de a sechestra averea unei persoane, ar putea comite încălcări prin punerea nejustificată a sechestrului asupra bunurilor a căror valoare depășește suma daunei provocate prin infracțiune în mod ineșitabil. Această prevedere este una nouă pentru legislația procesual-penală a Republicii Moldova, astfel, organul de urmărire penală, procurorul, judecătorul de instrucție sau instanțele judecătorești trebuie să țină cont de această prevedere. În același context, aceste măsuri reprezintă o modalitate de

asigurare a protecției proprietății și a inviolabilității acesteia [19, p. 120].

Aceste tipuri de măsuri procesuale de constrângere, definite de legislația procesuală drept măsuri asiguratorii, din punct de vedere al obiectului lor, se pot lua asupra:

a) *bunurilor bănuțului, învinuitului, inculpatului, persoanei civilmente responsabile* în suma valorii probabile a pagubei;

b) *bunurilor bănuțului, învinuitului, inculpatului*, precum și asupra bunurilor altor persoane care le-au acceptat, știind despre dobândirea ilegală a acestora, în vederea eventualei confiscări speciale a *bunurilor învinuitului sau inculpatului*, în funcție de suma maximă a amenzii, posibil de a fi stabilită pentru infracțiunea în cauză [20, p. 229].

De asemenea, actul prin care s-a dispus aplicarea măsurii procesuale de constrângere ce are ca efect limitarea dreptului de proprietate, poate fi atacat atât de învinuit, inculpat, partea civilmente responsabilă, sau orice altă persoana față de care este aplicată măsura. Astfel, art. 201, alin.7), 8) CPP, prevede posibilitatea atacării încheierii judecătorului de instrucție privind aplicarea amenzii la instanța ierarhic superioară, precum și atacarea separată cu recurs a încheierii instanței. La fel, art.209, alin.(1) CPP prevede posibilitatea contestării sechestrului aplicat față de bunurile unui participant la procesul penal [6].

Pentru a oferi o protecție mai amplă proprietății, legiuitorul a inclus prevederi speciale și în ramurile de drept cu aspect penal. Astfel, în art. 13 a CPP RM, a inclus principiul inviolabilității proprietății, cu următorul conținut care corespunde exigențelor incluse în Constituția Republicii Moldova și actele internaționale la care Republica Moldova a aderat: „*Persoana fizică sau juridică nu poate fi lipsită în mod arbitrar de dreptul de proprietate. Nimeni nu poate fi privat de proprietatea sa decât din motive de utilitate publică și în condițiile prezentului cod și conform principiilor generale ale dreptului internațional. Bunurile pot fi puse sub sechestr numai în baza hotărârii judecătorești.*”

Astfel, legea procesuală penală garantează inviolabilitatea proprietății și prevede expres cazul în care statul poate să își permită o ingerință în exercitarea dreptului de proprietate și anume această ingerință e posibilă prin aplicarea amenzii judiciare sau a unui sechestr asigurator în baza unei hotărâri judecătorești. În vederea asigurării proporționalității ingerinței statului asupra privării persoanei de dreptul de proprietate, legiuitorul a inclus în art. 202 alin. 2) și art. 206 alin. 2) CPP RM, obligația ca valoarea bunurilor confiscate să nu depășească valoarea acțiunii civile sau mărimea amenzii penale. Totodată, rezultă din art. 202 CPP RM, că aceste măsuri se pot lua numai asupra bunurilor bănuțului, învinuitului, inculpatului, persoanei civilmente responsabile în suma valorii probabile a pagubei. Fiind exclus astfel arbitrarul din activitatea organelor de urmărire penală, în vederea depozitării de proprietate a unei persoane care nu este implicată în săvârșirea unei infracțiuni și nu are nici o calitate procesuală în cadrul unui proces penal. Totodată, în art. 204 CPP RM se indică expres, care bunuri pot fi supuse sechestrului și anume bunurile persoanei care are este recunoscută în calitate de

bănuït, învinuit, inculpat sau parte civilmente responsabilă, doar în cazurile prevăzute de lege, indiferent de natura bunurilor și de faptul la cine se află acestea. La fel, în alin. 5) a aceluiași articol se indică că dacă bunurile pasibile de a fi puse sub sechestru constituie o cotă-parte dintr-o proprietate comună, poate fi pusă sub sechestru numai cota-parte din proprietatea comună pasibilă de confiscare specială sau extinsă [6].

În același timp, pentru a se evita o privare excesivă a persoanelor de bunurile care îi asigură existența, în alin. 6) și 7) a aceluiași articol, au fost incluse bunurile care sunt exceptate de la sechestru și anume, produsele alimentare necesare proprietarului, posesorului de bunuri și membrilor familiilor lor, combustibilul, literatura de specialitate și utilajul profesional, vesela și atribuțele de bucătărie folosite permanent ce nu sînt de mare preț, precum și alte obiecte și lucruri de primă necesitate, chiar dacă ulterior acestea pot fi supuse confiscării. Nu pot fi puse sub sechestru bunurile întreprinderilor, instituțiilor și organizațiilor, cu excepția acelei cote-părți dobândite ilicit din proprietate colectivă, care poate fi separată fără a se aduce prejudiciu activității economice. În același sens, în art. 201 CPP RM sunt reglementate temeiurile de aplicare a amenzii judiciare, amenda judiciară se stabilește în unități convenționale. Unitatea convențională de amendă judiciară este egală cu 50 de lei. Amendă judiciară se aplică în mărime de la 20 la 50 de unități convenționale [6].

Totuși, în legislația română observăm anumite diferențe, comparativ cu prevederile legii procesuale naționale. Astfel, în Codul de Procedură Penală al României actualizat [10] sunt prevăzute măsuri procesuale, însă, în capitolul 3 a acestui cod, ele poartă denumirea de „Măsuri asigurătorii”, și reprezintă

conform art. 249 alin. 1) CPP, măsurile care se i-au în cursul procesului penal de procuror sau instanța de judecată prin ordonanță sau, după caz, prin încheiere motivată, pentru a evita ascunderea, distrugerea, înstrăinarea sau sustragerea de la urmărire a bunurilor care pot face obiectul confiscării speciale sau al confiscării estinse, ori care pot servi la garantarea executării pedepsei amenzii sau a cheltuielilor judiciare ori a reparării pagubei produse prin infracțiune. Conform alin. 2) a aceluiași articol, acestea constau în indisponibilizarea unor bunuri mobile sau imobile, prin instituirea unui sechestru asupra acestora. Totodată în art. 249-256 să reglementează temeiurile, procedura și contestarea aplicării măsurilor asigurătorii [10].

Prin includerea unor asemenea prevederi în cadrul legislativ național penal, legiuitorul încearcă să reglementeze cât mai precis și echitabil protecția civilă și procesul penală a dreptului de proprietate și cazurile când e posibilă imixtiunea statului în exercitarea dreptului de proprietate.

Concluzii. Proprietatea a fost și a rămas una din valorile sociale esențiale pentru om în cadrul societății civile, fapt ce a determinat includerea a diverse reglementări în primele norme de drept naționale și internaționale, pentru a proteja dreptul de proprietate de abuzurile de orice formă ce pot apărea atât din partea altor persoane, cât și din partea statului și a organelor sale abilitate. În acest sens, pe lângă Convenția Europeană a Drepturilor Omului, s-a pus accentul pe protecția dreptului de proprietate și în alte acte normative naționale și internaționale. Astfel, luându-se în considerație tendința actuală de globalizare, toate aceste acte normative care s-au analizat denotă aspecte comune de reglementare a protecției dreptului de proprietate.

Referințe bibliografice:

1. Declarația Universală a Drepturilor Omului adoptată la 10.12.1948; ratificată de Republica Moldova prin Hotărârea Parlamentului nr. 217 din 28.07.1990, în vigoare din 28.07.1990. În: Tratatate Internaționale Nr. 1 art. 12.
2. Pactul internațional cu privire la drepturile civile și politice din 16.12.1966; ratificat prin Hotărârea Parlamentului nr. 217-XII din 28. 07. 90, în vigoare pentru Republica Moldova din 26 aprilie 1993. În: Buletinul Oficial nr. 146 din 20 noiembrie 1974.
3. Convenția internațională privind eliminarea tuturor formelor de discriminare rasială; ratificată prin Hotărârea Parlamentului nr.707-XII din 10.09.91, în vigoare pentru Republica Moldova din 25 februarie 1993. În: Tratatate Internaționale, nr. 1, art.78.
4. Carta Drepturilor Fundamentale a Uniunii Europene, Nisa 7 decembrie 2000. În: Tratatul de la Lisabona din 01.12.2001.
5. Constituția Republicii Moldova din 29.07. 1994, publicat: 12.08.1994. În: Monitorul Oficial nr. 1 din 12.08.1994, în vigoare din 27.08.1994.
6. Codul de Procedură Penală al Republicii Moldova nr. 122 din 14.03.2003. În: Monitorul Oficial al Republicii Moldova, nr. 104-110/447 din 07.06.2003.
7. Codul civil al Republicii Moldova din 01.03.2019. Republicat În: Monitorul Oficial al Republicii Moldova, nr. 467-479. din 01.03.2019.
8. Codul Civil al României din 17.07.2009. Republicat în temeiul art. 218 din Legea nr. 71/2011 pentru punerea în aplicare a Legii nr. 287/2009 privind Codul civil. În: Monitorul Oficial al României, Partea I, nr. 409 din 10 iunie 2011.
9. Codul Civil al Franței, versiunea consolidată din 04.10.2015. Disponibil: https://ro.wikipedia.org/wiki/Codul_civil_napoleonian (vizitat 23.02.2026).
10. Legea nr. 135 din 15.07.2010 (actualizată 07.02.2025), privind Codul de procedură penală, adoptată de Parlamentul României. În: Monitorul Oficial al României, nr. 305 din 15 iulie 2011.
11. Hotărârea Curții Constituționale a Republicii Moldova nr. 138 din 21.02.1996. În: Monitorul Oficial al Republicii Moldova nr. 16/183 din 14.03.1996.
12. DIACONU, A.-M. Considerații generale privind dreptul de proprietate și limitele exercitării sale. In: Analele Universității „Constantin Brîncuș”, Tîrgu Jiu, 2008, nr.1, pp. 85-96.

13. DOLEA, I., D. ROMAN, I. SEDLEȚCHI, et al. Drept procesual penal. Chișinău: Cartier Juridic, 2005. 960 p. ISBN 9975-79-343-6.
14. CUCIURCĂ, A. Protecția dreptului de proprietate prin prisma convenției europene a drepturilor omului și a jurisprudenței CEDO. In: Materialele Conferinței Științifico-Practice Internaționale „Abordări moderne privind drepturile patrimoniale”, Chișinău, Republica Moldova, UTM, 2022, p.206-213, 0,5 c.a. ISBN 978-9975-3541-0-3. CZU: A12
15. CUCIURCĂ, A. Reglementarea aplicării și contestării sechestrului asigurator asupra bunurilor. In: Materialele Conferinței Științifico-Practice Internaționale „Abordări moderne privind drepturile patrimoniale”, Chișinău, Republica Moldova, UTM, 2022, p.314-321, 0,5 c.a. ISBN 978-9975-3541-0-3. CZU: A12
16. CUCIURCĂ, A., R. CUCIURCĂ Aspecte privind protecția dreptului de proprietate intelectuală în UE. In: *Materialele Simpozionului internațional științifico-practic*, UASM, Chișinău, 2016, p. 309 – 312, 0,5 c.a. ISBN 978-9975-64-285-9.
17. CUCIURCĂ, A., V. Zaharia. Analysis of the impact of the european court of human rights' judgments on national systems. In: ConsGeoCad 2024 Scientific symposium with national and international, Vol. II, UTM, Chișinău, 2025, pp. 229-237, 1,0 c.a. ISBN 978-9975-64- 528-7, ISBN 978-9975-64-530-0. Disponibil: <http://consgeocad.utm.md/wp-content/uploads/2025/03/ Conferinta-CGC Vol 2.pdf> (vizitat 26.02.2026).
18. CUCIURCĂ, A., V. Zaharia. Implementarea și impactul hotărârilor Curții Europene a drepturilor omului asupra sistemelor juridice ale Republicii Moldova: beneficii, provocări și perspective In: Materialele Conferinței științifice Internaționale, Ediția a 7-ea „Promovarea valorilor social-economice în contextul integrării europene”, USEM, Chișinău, 2025, pp. 369-380, 1,0 c.a. ISBN 978-9975-3611-4-9. Disponibil: <https://usem.md/uploads/files/News/Conferin%C8%9Be/2024/6-7%20decembrie%202024/Materiale%20conferintei%206-7%20decembrie%202024%20USEM.pdf> (vizitat 19.02.2026).
19. CUCIURCĂ, A. Realizarea principiului apărării în cadrul procesului penal contradictorial. In: Materialele Conferinței Științifico- Internaționale on-line „Тенденции и перспективы развития науки и образования в условиях глобализации”, Ucraina, 2021, p.115-121, 0,5 c.a. УДК 001+37(100), ББК 72.4+74(0), Т 33. Disponibil: <http://confscientific.webnode.com.ua> (vizitat 16.02.2026).
20. OSOIANU, T., V. ORÂNDAȘ. Procedură Penală. Chișinău, 2004. 256 p. ISBN 9975-9835-5-3.